

POGLAVLJE 12: SIGURNOST HRANE, VETERINARSKA I FITOSANITARNA POLITIKA

Ovo poglavlje odražava integrisani pristup EU koji ima za cilj da osigura visok nivo javnog zdravlja, zdravlja životinja, dobrobiti životinja i zdravlja bilja u okviru Evropske unije kroz koherentne mjere od njive do trpeze i odgovarajući nadzor, uz obezbjeđivanje efikasnog funkcionisanja unutrašnjeg tržišta. U ovoj oblasti od države kandidata se zahtijeva da preuzme *acquis* EU i da postigne njegovu postepenu provedbu kroz pravilno strukturisanu i osposobljenu upravu.

Provedba zahtijeva odgovarajuće upravne strukture koje su sposobne da vrše inspekciju i kontrolu, kao i odgovarajuće laboratorijske kapacitete. Koordinacija između različitih organa nadležnih za preuzimanje i/ili provedbu je od ključnog značaja. Pored toga, neophodna je obuka različitih inspektora i subjekata u poslovanju hranom i hranom za životinje.

I. OPŠTE INFORMACIJE

Za svaku od tačaka u nastavku opišite trenutno stanje, predviđeni budući razvoj i precizan vremenski rok.

1. Dostavite blok dijagrama/organizacione dijagrama iz kojih su vidljivi nivoi nadležnosti i linije rukovođenja s ciljem opisa strukture i organizacije službi nadležnih za politike vezane za sigurnost hrane, veterinarska i fitosanitarna pitanja. Podjela nadležnosti i veze između centralnog, regionalnog i lokalnog nivoa trebaju biti jasno navedene (potrebno je definisati stepen decentralizacije/prenos nadležnosti).
2. Navedite postojeće i planirane resurse (ljudske, materijalne i finansijske) dodijeljene svakom sektoru.
3. Dostavite opis upravne strukture, kao i njenog predviđenog razvoja. Obuhvatite dva seta organizacionih dijagrama: jedan sa postojećom strukturom i drugi sa planiranom budućom strukturom (potrebno je navesti datume kada se predviđa uspostavljanje novih administrativnih subjekata).
4. Opišite zakonodavne nadležnosti po pitanju propisa u oblasti sigurnosti hrane, veterinarstva i fitosanitarnih pitanja:
 - a) precizirajte koji su nadležni organi (za zakonodavstvo) i kako se zakonodavstvo usvaja (kako će se usvajati) (prvenstveno kroz parlamentarnu proceduru ili putem naredbi i uredbi koje donose ministri)
 - b) objasnite kako se osigurava (ili će se osigurati) koordinacija u pogledu usklađivanja, provedbe i izrade politika čiji je cilj puna pokrivenost prehrambenog lanca;
 - c) objasnite koje su zakonske mogućnosti usvajanja propisa koji će se provoditi postepeno i u koje je moguće ugraditi pojmove EU i pozivanja na druge pravne propise EU.
5. Dostavite detaljne podatke o kontrolnim aktivnostima i provedbi u oblasti sigurnosti hrane (i hrane za životinje), veterinarske i fitosanitarne politike, kao i detalje vezane za način organizacije kontrola u pogledu njihove učestalosti, izbora objekata, postupaka za uzimanje uzoraka i postupaka u slučaju kršenja propisa. Precizirajte koji

su organi nadležni za kontrolne aktivnosti i provedbu, te koje su njihove odgovornosti. Opišite mehanizme koordinacije.

6. Provedba: Za svaku od sljedećih stavki navedenih u nastavku, a koje su obuhvaćene oblastima sigurnosti hrane, veterinarskom i fitosanitarnom politikom dostavite detaljne podatke o mjerama preduzetim za osiguranje pravilne provedbe propisa koji se odnose na sljedeće aktivnosti (indikativna lista), te podatke o sankcijama u slučaju neprovođenja/neusklađenosti:
 - a) laboratorije koje se koriste za higijensku, veterinarsku i fitosanitarnu kontrolu, analizu hrane za ljude i hrane za životinje (hemijska, mikrobiološka, analiza na prisustvo GMO itd.); trenutne i planirane aktivnosti (skupa sa rokovima) za usklađivanje sa sistemima EU, rokovi za akreditaciju prema zakonima EU skupa sa nazivom tijela za akreditaciju, metodama za uzimanje uzoraka i analizu (uopšteno, za kontaminate, za materijale koji dolaze u dodir sa hranom, itd.), te komandni lanac; dostavite poseban opis sistema referentnih laboratorija ako one postoje; ako ne postoje, navedite gdje se Bosna i Hercegovina trenutno nalazi u pogledu relevantnog zakonskog propisa (zakonskih propisa) koji osigurava njihovo uvođenje.
 - b) upravljanje kriznim situacijama;
 - c) upravljanje rizikom i procjena rizika;
 - d) uspostavljanje sistema brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje (RASFF).

II. VETERINARSKA POLITIKA

7. Dostavite podatke o pravnom okviru za veterinarsku politiku;
8. Dostavite informacije o područjima odgovornosti, organizaciji i ovlaštenjima nadležnih institucija i organa, a posebno u pogledu pravila kontrole.
9. Dostavite jasnu tabelu svih okvirnih propisa koji pokrivaju ili utiču na oblast veterinarstva i objasnite u kojoj mjeri obuhvataju *acquis* EU iz oblasti veterinarstva. Navedite da li Bosna i Hercegovina planira da usvoji nove okvirne propise.
10. Dostavite informacije o sistemu kontrole na unutrašnjem tržištu:
 - a) žive životinje; sjeme, jajne ćelije i embrioni;
 - b) proizvodi životinjskog porijekla;
 - c) sertifikacija;
 - d) uzajamna pomoć;
 - e) sigurnosne mjere;
 - f) integrisani kompjuterski veterinarski sistem (TRACES);
 - g) finansiranje provjera.
11. Dostavite podatke o sistemu kontrole uvoza:
 - a) žive životinje;
 - b) proizvodi koji uključuju hranu, hranu za životinje i nusproizvode životinjskog porijekla;

- c) sigurnosne mjere;
 - d) granične kontrolne tačke (BIP);
 - e) integrisani kompjuterski veterinarski sistem (TRACES);
 - f) finansiranje provjera.
12. Dostavite informacije o identifikaciji životinja i registraciji njihovog kretanja:
- a) goveda (uključujući centralnu bazu podataka goveda);
 - b) ovce i koze;
 - c) svinje;
 - d) kopitari.
13. Dostavite informacije o pravnom okviru i mehanizmu za provedbu kontrole bolesti životinja , uključujući područja odgovornosti, organizaciju i ovlaštenja nadležnih organa i institucija. Dostavite i podatke o mjerama za kontrolu bolesti životinja:
- a) prijavljivanje bolesti životinja; sliavka i šap; klasična svinjska kuga; afrička svinjska kuga; afrička bolest konja; ptičja gripa; atipična kuga živine (Newcastle disease); bolesti riba i školjki; bolest plavog jezika; prenosiva spongiformna encefalopatija; zoonoze i ostale bolesti;
 - b) Trgovina živim životinjama, sjemenom, jajnim ćelijama i embrionima;
 - c) Nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca;
 - d) Zabrana supstanci i nadzor rezidua;
 - e) Uslovi za uvoz živih životinja i životinjskih proizvoda;
 - f) Bilateralni međunarodni sporazumi u oblasti veterine sa državama članicama EU, državama kandidatima za članstvo u EU i trećim zemljama (ukoliko postoje).
14. Dostavite informacije o propisima u oblasti dobrobiti životinja.
- a) Domaće životinje, koke nosilje, uključujući i informacije o uslovima proizvodnje, pilići za tov, telad, svinje;
 - b) Životinje u transportu;
 - c) Životinje u trenutku klanja ili ubijanja.
15. Dostavite informacije o zootehničkim propisima.
16. Dostavite informacije o troškovima u oblasti veterinarstva.

III. STAVLJANJE NA TRŽIŠTE HRANE, HRANE ZA ŽIVOTINJE I NUSPROIZVODA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA

17. Dostavite informacije o pravnom okviru za stavljanje na tržište hrane, hrane za životinje i nusproizvoda životinjskog porijekla,
18. Dostavite informacije o područjima odgovornosti, organizaciji i ovlaštenjima nadležnih institucija i organa.

19. Dostavite jasnu tabelu svih okvirnih propisa koji pokrivaju ili utiču na oblast hrane, hrane za životinje i nusproizvode životinjskog porijekla i objasnite u kojoj mjeri obuhvataju *acquis* EU. Da li Bosna i Hercegovina planira da usvoji nove okvirne propise?
20. Pravila u pogledu higijene: Dostavite informacije o:
- posebnim pravilima za proizvode životinjskog porijekla, uključujući informacije o stanju poljoprivredno-prehrambenih objekata i mikrobiološkom kvalitetu sirovog mlijeka
 - pravila kontrole za subjekte u prehrambenoj industriji, uključujući primjenu sistema analize opasnosti i upravljanja kritičnim kontrolnim tačkama (HACCP). Dostavite i statističke podatke o broju subjekata (prema aktivnosti koju vrše) koji primjenjuju HACCP.
 - Posebna pravila kontrole proizvoda životinjskog porijekla.
 - Pravila za nusproizvode životinjskog porijekla, uključujući i informacije o sistemu sakupljanja leševa i materijala, kao i o stanju objekata.
21. Finansiranje provjera: Dostavite podatke o posebnim pravilima u oblasti higijene hrane za životinje, uključujući i one o važećim propisima i postupcima za davanje odobrenja za rad/registaciju objekata za hranu za životinje.

IV. PRAVILA U OBLASTI SIGURNOSTI HRANE

22. Dostavite podatke o pravnom okviru za pravila u oblasti sigurnosti hrane;
23. Dostavite informacije o područjima odgovornosti, organizaciji i ovlaštenjima nadležnih institucija i organa.
24. Dostavite jasnu tabelu svih okvirnih propisa koji pokrivaju ili utiču na oblast sigurnosti hrane i objasnite u kojoj mjeri obuhvataju *acquis* EU. Da li Bosna i Hercegovina planira da usvoji nove okvirne propise?
25. Dostavite informacije za svaku od stavki navedenih u nastavku:
- označavanje, prezentacija i reklamiranje namirnica uključujući prehrambene i zdravstvene tvrdnje i deklarisanje/označavanje hranjivih vrijednosti;
 - odobreni aditivi i kriteriji čistoće;
 - prehrambeni enzimi i boje za hranu;
 - rastvarači za ekstrakciju;
 - arome;
 - materijali koji dolaze u dodir sa hranom;
 - dodaci hrani;
 - hrana za posebne prehrambene potrebe;
 - brzo-smrznute namirnice;
 - zagađivači u hrani;
 - nova hrana;

- l) jonizirajuće zračenje;
 - m) mineralne vode i izvorske vode.
26. Dostavite informacije o bilateralnim međunarodnim sporazumima vezanim za pravila o sigurnosti hrane sa državama članicama EU, državama kandidatima za članstvo u EU i trećim zemljama (ukoliko postoje).

V. POSEBNA PRAVILA ZA HRANU ZA ŽIVOTINJE

27. Dostavite podatke o pravnom okviru za hranu za životinje;
28. Dostavite informacije o područjima odgovornosti, organizaciji i ovlaštenjima nadležnih institucija i organa.
29. Dostavite jasnu tabelu svih okvirnih propisa koji pokrivaju ili utiču na oblast sigurnosti hrane za životinje i objasnite u kojoj mjeri obuhvataju *acquis* EU. Da li Bosna i Hercegovina planira da usvoji nove okvirne propise?
30. Dostavite informacije za svaku od stavki navedenih u nastavku:
- a) stavljanje na tržište i upotreba hrane za životinje;
 - b) odobreni aditivi u hrani za životinje;
 - c) nepoželjne materije u hrani za životinje.
 - d) Uslovi pod kojima se vrši priprema, stavljanje na tržište i upotreba ljekovite hrane za životinje.
31. Dostavite informacije o bilateralnim međunarodnim sporazumima vezanim za hranu za životinje sa državama članicama EU, državama kandidatima za članstvo u EU i trećim zemljama (ukoliko postoje).

VI. FITOSANITARNA POLITIKA

32. Dostavite podatke o pravnom okviru za fitosanitarnu politiku;
33. Dostavite informacije o područjima odgovornosti, organizaciji i ovlaštenjima nadležnih institucija i organa, a posebno u vezi službi za inspekciju na unutrašnjem tržištu i na graničnim prelazima.
34. Dostavite jasnu tabelu svih okvirnih propisa koji pokrivaju ili utiču na fitosanitarnu oblast i objasnite u kojoj mjeri obuhvataju *acquis* EU. Da li Bosna i Hercegovina planira da usvoji nove okvirne propise?
35. Dostavite informacije o zdravlju bilja, štetnim organizmima:
- a) opšte mjere kontrole;
 - b) posebne mjere kontrole;
 - c) zaštićene zone;
 - d) registracija subjekata (biljni pasoš);
 - e) uvozi;
 - f) inspekcije i obavještenje o neregularnim pošiljkama;

- g) troškovi u fitosanitarnoj oblasti;
 - h) status štetnih organizama sa liste iz *acquis*-a EU.
36. Dostavite podatke o zdravlju bilja, sredstvima za zaštitu zdravlja bilja:
- a) stavljanje na tržište sredstava za zaštitu zdravlja bilja;
 - b) utvrđivanje i kontrola maksimalnog nivoa rezidua.
37. Dostavite podatke o kvalitetu sjemena i sadnog materijala u pogledu stavljanja na tržište sjemena i sadnog materijala poljoprivrednih usjeva i povrća, vinove loze, šumarskih proizvoda, ukrasnog bilja i voćaka:
- a) registracija sorti, katalogi;
 - b) sertifikacija sjemena;
 - c) odobravanje sadnog materijala.
38. Dostavite podatke o pravima oplemenjivača biljnih sorti.
39. Dostavite informacije o bilateralnim međunarodnim sporazumima iz fitosanitarne oblasti sa državama članicama EU, državama kandidatima za članstvo u EU i trećim zemljama (ukoliko postoje).

VII. GENETSKI MODIFIKOVANI ORGANIZMI

40. Dostavite podatke o pravnom okviru za genetski modifikovane organizme (GMO);
41. Dostavite informacije o područjima odgovornosti, organizaciji i ovlaštenjima nadležnih institucija i organa.
42. Dostavite jasnu tabelu svih okvirnih propisa koji pokrivaju ili utiču na oblast genetski modifikovanih organizama i objasnite u kojoj mjeri obuhvataju *acquis* EU. Da li Bosna i Hercegovina planira da usvoji nove okvirne propise?
43. Dostavite informacije o pravilima uvođenja GMO u životnu sredinu;
44. Dostavite informacije o pravilima koja se tiču genetski modifikovane hrane i hrane za životinje.